

Geen duidelijk inkomensverschil tussen beweiders en zomerstalvoeders

Jakob Jager

Melkveebedrijven die weidegang toepassen behalen geen hoger inkomen dan bedrijven die dat niet doen, zo blijkt uit een analyse met gegevens uit het Bedrijven-Informatienet van het LEI. Bij deze vergelijking zijn groepen bedrijven gemaakt, die in hectare gemeten min of meer vergelijkbaar zijn. Een deel van de bedrijven die geen weidegang toepast, namelijk diegenen die tussen 2005 en 2009 zijn omgeschakeld (ca. 40%), heeft wel een duidelijk lager inkomen (tabel 1). Het lagere inkomen vloeit voor een belangrijk deel voort uit de forse groei in bedrijfsomvang en de hiermee gepaard gaande hogere kosten.

Weidegang algemeen

Weidegang is een hot item in de melkveehouderij. FrieslandCampina biedt in 2012 melkveebedrijven waar de koeien minimaal 120 dagen per jaar tenminste en 6 uur per dag in de wei lopen (tot vooralsnog 2014) 50 cent extra per 100 kg melk (weidemelkpremie). Volgens FrieslandCampina is deze vergoeding een compensatie voor de extra tijd die de melkveehouder kwijt is om hieraan te voldoen. Maatschappelijk is het gewenst om de koe in de wei te houden. Enkele factoren die een rem zetten op de weidegang zijn o.a. een te kleine huiskavel, de aanwezigheid van een melkrobot, de geringe arbeidsbezetting en een hoge melkproductie per koe. Bij zomerstalvoeding zijn de omstandigheden waarin de koe zich bevindt beter te sturen en presteert de koe beter en is de mineralenstroom beter beheersbaar. De tendens van de afgelopen jaren is dan ook dat steeds meer melkveehouders hun koeien de gehele weideperiode op stal houden. Dit betreft in 2010 ongeveer 20% van de bedrijven en 28% van de koeien (dit was in 2005 ongeveer 16%). In dit artikel wordt een vergelijking gemaakt tussen weidegangbedrijven met 2 groepen zomerstalvoeders. De ene groep houdt inmiddels minimaal 6 jaar de koeien al op stal; de andere groep is pas recent (tussen 2005 en 2009) gestopt met weidegang.

Vergelijking met blijvende zomerstalvoeders

Uit gegevens van bedrijven uit het Informatienet blijkt dat er in 2009 en 2010 geen duidelijk verschil in inkomen is, zowel per bedrijf als per 100 kg melk, tussen de groep blijvende zomerstalvoeders en een selectie van bedrijven met weidegang (tabel 1). De zomerstalvoeders hebben over de gehele periode 2005-2009 hun koeien opgesteld. De groep weidegang is samengesteld op basis van bedrijven met gemiddeld ongeveer dezelfde oppervlakte cultuurgrond als die van de zomerstalvoeders. Bovendien moeten de koeien zoveel mogelijk in de wei lopen (meer dan 70% weide-uren in de periode mei-oktober). Biologische bedrijven zijn niet in de analyse betrokken, omdat zij een afwijkende melkprijs en kostenopbouw hebben. De zomerstalvoederbedrijven produceren meer melk per koe en per ha, houden veel meer koeien, hebben een hogere moderniteit¹ en een lagere solvabiliteit. Verder is de kritieke melkprijs¹ hoger evenals het opvolgingspercentage. De niet-melkophbrengsten per kg zijn bij weidegangbedrijven hoger.

¹ moderniteit: balanswaarde gedeeld door de nieuwwaarde (zie bijlage 2)

¹ Zie <http://www.lei.wur.nl/NL/publicaties+en+producten/LEI-artikelen/?id=1032> voor definitie kritieke melkprijs

Dit komt door hogere opbrengsten uit de akkerbouwtaak, meer bedrijfstoelagen, hogere omzet en aanwas en meer overige opbrengsten (alle per kg melk). Niet alle genoemde verschillen zijn even duidelijk door een grote spreiding tussen de bedrijven.

Tabel 1 Kenmerken van bedrijven met zomerstalvoeding en bedrijven met veel weidegang (gemiddeld 2009-2010)					
	Selectie weidegang (A)	Zomerstalvoeding blijvers (B)	Omschakelaars (naar stalvoeding)	Significantie (A) en (B)	Vershil B en A (%)
Aantal mensjaren	2,5	2,9	2,5	-	18
Opvolging %	31	42	53	-	35
Kostprijs melk	46,1	44,6	46,9	-	-3
Kritieke melkprijs	38,3	41,4	42,8	-	8
Aantal koeien	85	117	106	*	38
Aantal ha	64	68	58	-	6
Melkproductie (ton)	610	1.034	887	***	70
Kg melk per koe	7.197	8.818	8.360	***	23
Melk per ha (ton)	10	15	15	***	60
Moderniteit gebouwen	33	42	57	-	27
Moderniteit machines	31	41	47	**	34
Solvabiliteit	68	56	59	***	-17
Inkomen per oaje	14.223	12.472	-7.191	-	-12
Per 100 kg melk:					
Totaal opbrengsten	46,6	44,7	39,7	-	-4
Toegerekende kosten	13,2	14,2	12,6	-	8
Afschrijvingen	9,6	11,0	11,7	-	15
Betaalde rente	5,3	5,1	5,2	-	-3
Totale kosten	41,2	41,5	40,6	-	1
Inkomen	5,5	3,3	-1,0	-	-39

*) betrouwbaarheid van het verschil: * 90%; ** 95%; *** 99%; - niet significant.
Bron: Informatienet.

Vergelijking met recent omgeschakelde zomerstalvoeders

De melkveebedrijven die in de periode 2005-2009 zijn omgeschakeld naar zomerstalvoeding (de omschakelaars) hebben de melkproductie sterk uitgebreid zonder dat er veel extra grond in gebruik is genomen (tabel 2). De melkproductie per hectare voedergewas is tussen 2005/06 en 2009/10 met een kwart toegenomen. Mede ook door een sterkere stijging van de melkproductie per koe. Ze hebben, waarschijnlijk tijdelijk, een lager inkomen (per bedrijf en per kg melk) dan de al eerder op zomerstalvoeding overgeschakelde bedrijven. De omschakelaars kenmerken zich verder door forse uitbreiding en investeringen in gebouwen en quotum. De moderniteit van de gebouwen en de kosten van het quotum zijn dan ook het sterkst gestegen bij deze groep. Ze hebben eveneens weinig opbrengsten anders dan melk.

De kritieke melkprijs is door deze oorzaken het sterkst gestegen bij de omschakelaars. De uitkomsten van de vergelijking zijn sterk afhankelijk van de melkprijs. Door de grotere melkproductie, profiteren de bedrijven die geen weidegang toepassen sterker van een melkprijsstijging dan de andere bedrijven. Bij de relatief hoge melkprijs in 2011 zou het inkomensvoordeel ten opzichte van de weidegangbedrijven ten opzichte van de periode 2009-2010 circa 30.000 euro per bedrijf bedragen.

Tabel 2	Verandering van enkele kenmerken van bedrijven met en bedrijven zonder weidegang (% , 2009/2010 tov 2005/2006)		
	Selectie weidegang	Zomerstal voeding blijvers	Omschakelaars (naar stalvoeding)
kostprijs melk	+11	+13	+14
kritieke melkprijs	+27	+25	+30
melkprijs	+6	+8	+2
aantal koeien	+11	+23	+22
aantal ha	+13	+19	+2
melk (ton)	+9	+26	+29
melk per ha	-4	+6	+26
kg melk per koe	-2	+2	+6
moderniteit gebouwen	-9	+16	+31
moderniteit machines	+6	+3	+33

Bron: Informatienet.

